

■ Statsvetenskapliga förbundet

FÖRBUNDSREDAKTÖR: HELENA WOCKELBERG

Förbundsredaktören har ordet

Jag återkommer till det faktum att min institution i Uppsala är under ett slags ständigt utvärdering från olika håll vilket är jobbigt men tankeväckande. Nu senast noterade jag en viss förvåning bland de utländska granskarna över svenska statsvetares problem med att finansiera forskarutbildningen. Och när en av revisorerna frågade vad som upplevdes som mest problematiskt ur institutionens synvinkel – Rekrytering? Pengar? Styrning från ”ovan”? – svarade en kollega träffande att universiteten i Sverige är decentraliserade men underfinansierade, brist på pengar är det stora problemet. Detta är förstås inte samma sak som att säga att pengar löser alla problem. Men jag tror att vi utan att skämmas kan hävda att många av de saker som är centrala för att en institution för högre utbildning och forskning ska fungera är enbart delvis finansierade eller inte alls. Den ojämna tillgången till pengar för doktorander och för all del också post doc-tjänster är ett uppenbart problem. Men jag vill också lyfta fram alla ”småsaker” av planerande eller administrativ art som vi måste ägna oss åt. De som har tjänster förväntas ägna en del av sin tid till att sitta i kommittéer, skriva självvärde-

ringar och leda institutionernas arbete. Resten av oss måste dock också bidra till det kollektivas väl utan att detta kollektiv kan erbjuda särskilt mycket tillbaka i form av timmar att tillgodoräkna sig, trygga anställningar eller förutsebarhet i frilanstillvaron. Denna grundproblematik smittar av sig på alla möjliga verksamheter, och jag misstänker att kostnaden för ”korta kontrakt” är underskattad. När nu kostnader är så centrala, och ska bäras i så tydligt avgränsade påsar, vad kostar det att vi vid förfrågningar om uppdrag aldrig kan svara annat än ”ja i princip, om jag jobbar kvar då”? Och vem betalar för osäkerheten? Vad blir konsekvensen för de som har fasta tjänster, och därmed ett större ansvar för gemensamma angelägenheter? Den frihet decentraliseringen kan innebära uteblir om vi inte kan använda den till något.

Och vi har ju att göra. Delegering av ansvar till universitet och högskolor, och där ofta vidare till enskilda fakulteter och institutioner, innebär till exempel att ett behov av mer eller mindre spontan koordinering mellan enheter uppstår. Anders Lidströms jämförande analys av sammanläggningsavhandlingar i denna upplaga av förbundssidorna är ett bra exempel på vad vi måste hinna med och klara av om vi ska ta ansvar för kvaliteten i vårt ämne. När nu Lidström (helt ofinansierat men mycket kollegialt) tar sig tid att här på förbunds-

Har du synpunkter på förbundssidan eller vill lämna bidrag är du välkommen att kontakta förbundsredaktören via e-post Helena.Wockelberg@statsvet.uu.se eller telefon 018-4713448.

sidorna beskriva för oss vilka krav som ställs på en svensk doktorsexamen i statsvetenskap runt om i landet vill jag puffa för möjligheten att föra diskussionen om denna angelägna fråga vidare. Hur stora olikheter vad gäller till exempel publiceringskravet bör vi acceptera? Förbundssidorna är ett utmärkt forum för denna typ av diskussion.

HELENA WOCKELBERG,
FÖRBUNDSREDAKTÖR

Principer för sammanläggningssavhandlingar – en kartläggning

Allt fler doktorander i statsvetenskap tycks överväga att disputerar på en sammanläggningssavhandling. Det finns säkert goda argument för detta – arbetet sker mer etappvis samtidigt som kvaliteten säkerställs genom att delar av avhandlingen utsätts för extern granskning under arbetsgång. Den internationella publiceringen innebär också i sig en merit, utöver själva avhandlingen. Konkurrensen om utrymmet i internationella referee-granskade tidskrifter är emellertid hård. Även om man skulle komma i fråga är det en tidsödande process att få sin artikel accepterad och publicerad, vilket inte alltid så lätt ryms inom en fyra- eller femårig forskarutbildning. Visserligen är även den som skriver en monografi utsatt för tidspress, men denne slipper åtminstone att vara beroende av redaktörers och granskares prioriteringar.

Vad är, mot bakgrund av detta, rimliga krav att ställa på en sammanläggningssavhandling?

För att få ett underlag för en diskussion om detta gjorde jag i vintras en inventering av vilka principer som tillämpas för sammanläggningssavhandlingar, både bland de statsvetenskapliga institutionerna i landet och inom vår egen fakultet vid Umeå universitet. Det finns säkert ingen anledning att standardisera hanteringen, men väl ett behov av att känna till hur man resonerar på olika håll. Det finns en hel del gemensamma drag, men också några principiella skillnader bland de olika lösningar som valts.

Generellt gäller att sammanläggningssavhandlingen skall bestå av ett antal artiklar och att den inleds med en kappasom sätter in artiklarna i ett större sammanhang – teoretiskt och i relation till tidigare forskning. I denna bör också sambandet mellan uppsatserna diskuteras. På vissa lärosäten ställs krav på eller anges det som önskvärt att kappan och uppsatserna är författade på samma språk.

Men det finns också påtagliga skillnader. En första sådan gäller hur pass precisa villkor som anges. Ska man bara allmänt slå fast att en sammanläggningssavhandling skall representera en forskningsinsats som motsvarar en traditionell monografi och att man sedan prövar detta från fall till fall, eller skall man i stället tydliggöra ett antal specifika krav på hur en sammanläggningssavhandling skall se ut? Medan en allmän regel i praktiken motsvarar det som tillämpas för monografiavhandlingar kan möjligen den specificerade regleringen innebära att villkoren blir tydligare för doktoranderna.

En allmän regel används i Lund, Umeå och Örebro samt i princip även i Stockholm. I Växjö och vid Mittuniversitetet har man valt den mer preciserade formen. Göteborg överväger en kombinationsmodell med en övergripande formulering som sedan preciseras i form av ett antal